

طراحی مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه قاسم بامیری^۱، محسن دیبایی صابر^۲، سیف اله فضل الهی قمشی^۳

چکیده:

هدف: هدف پژوهش حاضر طراحی مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه بود.
روش: پژوهش حاضر از رویکرد آمیخته اکتشافی در دو فاز کیفی و کمی که در بخش کیفی از روش تحلیل مضمون و در بخش کمی از تحلیل توصیفی پیمایشی استفاده شده است. جامعه آماری شامل کلیه اساتید دانشگاه فرهنگیان، دولتی و آزاد شهر کرد که حجم نمونه با مصاحبه با ۱۵ نفر در حد اشباع قرار گرفت. ابزار اندازه‌گیری مصاحبه نیمه ساختارمند بود. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات براساس رویکرد گزند تئوری استفاده شد.
یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد، براساس شش عنصر برنامه درسی برخاسته از داده‌های کیفی شامل: منطق، هدف، محتوا، راهبرد آموزشی، مواد آموزشی، و ارزشیابی بوده است و مدل حاصله از مصاحبه، در حوزه اصلی «منطق» شامل: کمک به رشد مهارت‌های دانش‌آموزان، کمک به رشد مهارت‌های معلمان، کمک به جامعه، شناسایی فرصت‌ها؛ حوزه اصلی «اهداف» شامل: توسعه دانشی معلمان، رشد مهارت‌های فردی معلمان؛ حوزه اصلی در «محتوا» شامل: محتوای تئوریک (دانشی)، محتوای مهارتی، محتوای براساس متد جهانی؛ حوزه اصلی در «راهبردهای آموزشی» شامل: روش مستقیم، روش غیرمستقیم و عملیاتی؛ حوزه اصلی در «مواد آموزشی» شامل مواد آموزشی؛ و حوزه اصلی در «ارزشیابی» شامل ارزشیابی، به‌دست آمد.
نتیجه‌گیری: خلاقیت و کارآفرینی در آموزش و پرورش، محصول مستقیم کیفیت برنامه‌ها، روش‌ها، فعالیت‌ها و فرآیندهای یاددهی-یادگیری است و همان‌قدر که گسترش کمی برای تصمیم آموزش و پرورش و فراهم آوری زمینه رشد استعدادها ضروری است، توجه و تأکید بر کیفیت نیز برای بروز و پرورش خلاقیت‌ها و کارآفرینی در بین معلمان نیز حیاتی است.

کلیدواژه‌ها: آموزش، توسعه حرفه‌ای معلمان، رویکرد کارآفرینانه، راهبردهای آموزشی.

پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۴/۲۷

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۲/۲۵

^۱ - دانشجوی دکتری گروه مدیریت آموزشی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران. gh.b1791@gmail.com

^۲ - دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) m.dibaei1359@gmail.com

^۳ - دانشیار گروه برنامه‌ریزی آموزشی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران. fazlollahigh@gmail.com

مقدمه

ایده توجه به کارآفرینی^۱، شور و شوق زیادی در چند دهه گذشته ایجاد کرده است و اثرات زیادی برای این توجه ذکر شده است که می توان از جمله مهم ترین آنها به نتایجی چون رشد اقتصادی، ایجاد اشتغال، رشد فردی، افزایش مشارکت مدرسه در خدمات دهی، بهبود کیفیت خدمات و فعالیت ها، می توان اشاره کرد (می و سیمکو^۲، ۲۰۲۰). کارآفرین فردی است که به صورت عقلایی و منطقی در مورد ایجاد هماهنگی در منابع کمیاب داوری کرده و تصمیم گیری می کند و مهم ترین ویژگی های افراد کارآفرین اعتماد به نفس، استقلال رای، خوش بینی، نیاز به موفقیت، پشتکار، سخت کوشی، پیش گامی، خطرپذیری، اشتیاق به کارهای بزرگ، رفتار هدایتگرانه است (گریج، هیلی-بینسون، اسرائیل، مک کالوم و اوکسانن^۳، ۲۰۲۴). کارآفرینان توانایی لازم در بهره گیری از فرصت ها، نیروهای آنها در نوآوری و ظرفیت آنها در قبال موفقیت به معیاری تبدیل شده است که کارآفرینی نوین توسط آن سنجیده می شود و این معیار در همه جا پذیرفته شده است (آکتون^۴، ۲۰۱۹). کارآفرینی در سراسر جهان در حال رشد است و معلمان کارآفرین سهم مهمی در بهبود کیفیت آموزشی و ارتقای نوآوری دارند. وجود شایستگی هایی در معلمان تا حد بسیاری نتایج اثربخش برای کارآفرینی در پی دارد و یادگیری مهارت های کارآفرینانه به تمایل دانش آموزان برای شروع کسب و کار و مشارکت در کارآفرینی منجر خواهد شد (وو، وانگ و وو^۵، ۲۰۲۰)؛ بنابراین، توسعه کارآفرینی را نمی توان از شایستگی معلمان کارآفرین جدا کرد. در این میان آموزش کارآفرینانه از معلمان می خواهد تادانش، مهارت و نگرش لازم را از طریق روش های متفاوت آموزشی به دانش آموزان بیاموزند (یوان و وو^۶، ۲۰۲۰). به عبارتی، همراه با آشکارشدن تأثیر کارآفرینی در روند اشتغال زایی و رشد اقتصادی کشورهای توسعه یافته، تلاش برای آموزش و تعمیم دانش و روحیه کارآفرینی در میان مدیران، تجار و فراگیران (کارآفرینان بالقوه) و کارآفرینان بالفعل شدت گرفته است و هدف از آن تربیت افرادی است که بتوانند پس از تکمیل تحصیلات خود افرادی «کارآفرین» شوند و کسب و کاری را راه اندازی کنند (گوریرو، یوربانو و

-
- 1- Entrepreneurship
 - 2- Mei & Symaco
 - 3- Grigg, Healey-Benson, Israel, McCallum & Oksanen
 - 4- Acton
 - 5 - Wu, Wang & Wu
 - 6 - Yuan & Wu

گاجون^۱، ۲۰۲۰؛ بنابراین، اگر افراد در آموزش، اهداف، محتوا و روش‌های تدریس باهم هماهنگ باشند، بهتر می‌توان از تلاش‌های آموزشی نتیجه گرفت. در این راستا پژوهش‌ها نشان می‌دهند که معلمان سهمی اساسی در کاربرد ایده‌های گوناگون در تربیت کارآفرینان دارند، از این رو، بایستی با اتخاذ روش‌های تدریس نوآورانه و خلاق کیفیت آموزش را بهبود بخشید (آکپان^۲، ۲۰۲۱)؛ لذا در مدارس شیوه‌های تدریس در درازمدت باعث افزایش توانایی‌های کارآفرینی فراگیران می‌شود و این امر مستلزم اقداماتی همچون پرورش معلمان با روحیه کارآفرینانه، طراحی برنامه‌های درسی مناسب، فراهم کردن محیط یادگیری نوآورانه، ایجاد شبکه‌ها و فرهنگ یادگیری کارآفرینی در مراکز تربیت معلم است (بانها، لویز و اداو^۳، ۲۰۲۲).

در نظام تعلیم و تربیت لازم است با راهبردها، رویکردها و شیوه‌های آموزشی مناسب به تربیت و تشویق افرادی پرداخته شود که ساختارهای سنتی را بشکنند و با شناخت فرصت‌ها تغییرات گسترده‌ای در جامعه ایجاد کنند و بتوانند شغل و حرفه معلمی را توسعه دهند (یانگ^۴، ۲۰۲۴). توسعه حرفه‌ای معلمان عبارت است فرایندها و فعالیت‌های طرح‌ریزی شده به منظور افزایش دانش، مهارت‌ها و نگرش‌های حرفه‌ای معلمان تا اینکه بتوانند موجب بهبود یادگیری دانش آموزان شوند (دلگادو کولوز^۵ و همکاران، ۲۰۲۱). این تعریف دامنه وسیعی برای توسعه حرفه‌ای معلمان قائل است، با این حال رویکردهای جدید نسبت به توسعه حرفه‌ای، طرف‌دار یادگیری درونی‌سازی بوده و یادگیری حرفه‌ای را مداخله‌ای کوتاه‌مدت نمی‌دانند، بلکه توسعه حرفه‌ای معلمان را فعالیتی بلندمدت می‌دانند، که دامنه آن از آموزش معلمان در دانشگاه تا دوره‌های ضمن خدمت معلمان را در بر می‌گیرد و در این آموزش‌ها، باید به الگوی تدریس کارآفرینی معلمان توجه ویژه نمود (جرز یانز، اراندا کاسریز، کوروالان، گونزالس روجاس^۶ و همکاران، ۲۰۱۹).

در همین زمینه، کولومبلی، لوسیانو، پانیلی، ورازو، پینسی و فرانسسکو^۷ (۲۰۲۲)، بیان می‌کنند، که معلمان کارآفرینی می‌بایست، فراتر از رهبران و مدیران باشند، همچنین، معلمان کارآفرینی باید

1- Guerrero, Urbano & Gajón

2- Akpan

3- Banha, Luis & Adão

4. Yang

5. Delgado Kloos

6. Jerez Yáñez, Aranda Cáceres, Corvalán Canessa, González Rojas

7- Colombelli, Loccisano, Panelli, Orazio, Pennisi & Francesco

همان نوآوران و افراد خطرپذیری باشند، که از فراگیرانشان انتظار دارند، این‌گونه باشند. شین^۱ (۲۰۲۱)، نیز در پژوهشی شش ویژگی برای مدل رفتار کارآفرینی حرفه‌ای معلمان طراحی نمود که شامل: دانش کارآفرینی، سازگاری حرفه‌ای، خودکارآمدی حرفه‌ای، تفکر خلاق، مهارت شبکه‌ای و مهارت‌های گروهی، به دست آمد. طبق تعریف یونسکو^۲ (۲۰۱۵)، کارآفرینی باید یکی از مؤلفه‌های اصلی آموزش و پرورش حرفه‌ای باشد: «با توجه به میزان بیکاری جوانان و اشتغال آسیب‌پذیر، آموزش کارآفرینی مؤلفه‌ای ضروری برای انتقال موفقیت‌آمیز مدرسه به محل کار است». هم‌چنین هاگک و گابریل سون^۳ (۲۰۱۹)، باور دارند که تأکید روی تغییرات آموزش، مثل اصلاحات، برای آموزش معلمان بیشتر از دانش آموزان ضروری است. این موضوع می‌تواند اهمیت این نکته را روشن سازد که آموزش کارآفرینی بر مبنای یادگیری معلمان است؛ بنابراین، سهم معلم در این مورد اهمیت ویژه‌ای دارد و آموزش معلم را نمی‌توان دست کم گرفت. معلم باید با آموزش کارآفرینی ساخته و پرداخته شده باشد. از نظر بل^۴ (۲۰۲۰)، مؤسسات آموزشی باید سازمان‌های کارآفرینی، کلاس‌های درس آن‌ها مکان‌های کارآفرینی و معلمان آن‌ها به منزله کارآفرین در نظر گرفته شوند. بنابراین ضروری است، معلمان از توانمندی‌ها و شایستگی‌های لازم برخوردار باشند؛ زیرا آنان تربیت‌کنندگان نیروی کاری خلاق و نوآور برای رشد و پیشرفت جنبه‌های گوناگون زندگی فردی و اجتماعی فراگیران هستند و برای موفقیت در رسالت خویش بایستی شایستگی‌های لازم را داشته باشند (اوکسانین^۵، ۲۰۲۴). از دیدگاه چی کو^۶ (۲۰۱۹)، انواع شایستگی‌های معلمان عبارت است از شایستگی‌های شخصی، شایستگی‌های عملکردی، شایستگی‌های نظارتی، شایستگی‌های حرفه‌ای، شایستگی‌های شناختی، شایستگی‌های عاطفی، شایستگی‌های پژوهشی، شایستگی‌های پویایی و مولد بودن.

هم‌چنین شایستگی به صورت بالقوه به فرآیندها و قابلیت‌های فرد، یعنی شایستگی نوآوری فردی، تعریف شده است (هیرو^۷، ۲۰۱۸). شایستگی‌های فردی مانند انعطاف‌پذیری، انگیزه، تعامل،

-
- 1- Shahn
 - 2- UNESCO
 - 3- Hägg & Gabrielsson
 - 4- Bell
 - 5- Oksanen
 - 6- Chyekoh
 - 7- Hero

گرایش به موفقیت، عزت‌نفس و خودمدیریتی. مهارت‌هایی مانند مهارت‌های تفکر آینده‌نگر، خطرپذیر، خلاق و یادگیرنده، مهارت‌های اجتماعی (مانند همکاری، مهارت‌های شبکه‌سازی و ارتباطی، مهارت‌های مدیریت پروژه، مهارت‌های تصمیم‌گیری، ساخت مهارت‌ها و مهارت‌های فنی) و دانش مربوط به تسلط بر خود یا نظم و انضباط و دانش سایر رشته‌هاست و در این میان الگوی شایستگی کارآفرینی مبتنی بر توانایی فرد برای تبدیل ایده‌ها به عمل است و مبنایی برای کسب مهارت و دانش خاص موردنیاز افرادی است که به ایجاد فعالیت‌های اجتماعی یا تجاری کمک می‌کنند یا خودشان آن‌ها را تولید می‌کنند (جویو - شیان، هان-لیانگ، هورنگ، هسیاو، و لئو و همکاران، ۲۰۲۱). با این اوصاف، آموزش به‌منظور توسعه حرفه‌ای و کارآفرینی ضروری است؛ بنابراین، کارآفرینی پدیده‌ای انسانی است که مربوط به طیف وسیعی از شایستگی‌ها، مهارت‌ها و نگرش‌هاست که نشان می‌دهد هیچ روش ساده‌ای برای تجزیه و تحلیل آن و دانستن چیزی که می‌تواند فرد را به یک کارآفرین تبدیل کند، وجود ندارد (فریرا، فرناندز و کروس^۲، ۲۰۱۹). بنابراین، بزرگ‌ترین مزیتی که نظام آموزشی می‌تواند از آن برخوردار باشد بهره‌مندی از معلمانی شایسته و توانمند، خلاق و کارآفرین پرور است. طبق تحقیقات کیم، رازا و سیدمن^۳ (۲۰۱۹)، معلمان با نشان‌دادن حس ابتکار عمل و کارآفرینی در مدرسه به‌منزله الگویی برای دانش‌آموزان خود عمل می‌کنند و در این میان معلم شایسته معلمی است، که راه و رسم چگونه آموختن، چگونه اندیشیدن و چگونه زیستن را به دانش‌آموزان می‌آموزد و به خودسازی و دانش‌افزایی خودش نیز توجه دارد. در ادامه به بررسی پیشینه پژوهشی می‌پردازیم:

عبداللهی، سادین، نوه ابراهیم و عباسیان (۱۴۰۱)، در پژوهشی به طراحی مدل بالندگی حرفه‌ای اعضاء هیئت‌علمی در دانشگاه فرهنگیان با رویکرد داده‌بنیاد و پارادایم آمیخته اکتشافی پرداختند. در بخش یافته‌ها مهارت‌های آموزشی، پژوهشی، مسئولیت حرفه‌ای، سازمانی و فراسازمانی با جزئیات ۱۷ مؤلفه و ۷۶ نشانگر متناسب با شرایط علی و زمینه‌ای تربیت معلم شناسایی و با اتخاذ راهبردهای دانشگاهی و ساختاری پیامدهای فردی، سازمانی و فراسازمانی ارائه شد. نتایج فرضیه‌های مبتنی بر ضرایب مسیر، حاکی از تأیید کلیه فرضیه‌های اصلی و فرعی به‌استثنای تأثیر

1- Jeou-Shyan, Han-Liang, Horng, Hsiao, Liu
 2- Ferreira, Fernandes & Kraus
 3- Kim, Raza & Seidman

مولفه‌های جهانی شدن و عوامل اجتماعی بر راهبردها و همچنین تأثیر بالندگی حرفه‌ای بر پیامدهای فراسازمانی، در مدل طراحی شده بود، در نتیجه مطالعه تأثیر، ضرورت بالندگی حرفه‌ای برای دستیابی به دانشگاه موفق در تربیت معلم را تأیید می‌کند. حسینی، علی عسگری، قلتاش و احدیگی (۱۴۰۱)، در پژوهشی به طراحی و اعتباربخشی مدل برنامه درسی کارآفرینی اجتماعی در آموزش عالی ایران پرداختند. این پژوهش جزء پژوهش‌های ترکیبی، از نوع اکتشافی متوالی است. بخش کیفی با استفاده از روش تحلیل محتوا با رویکرد قیاسی و کدگذاری باز و محوری و در بخش کمی با استفاده از روش آمار توصیفی و استنباطی شامل آزمون استنباطی و ناپارامتریک خی دو و هم‌چنین فریدمن جهت رتبه بندی گویه‌های هر عنصر استفاده شد. مشارکت کنندگان در بخش کیفی شامل ۴ گروه، متخصصان کارآفرینی، برنامه‌ریزان درسی، جامعه شناسی و کارآفرینی اجتماعی و با تکنیک گلوله برفی بود، که تا رسیدن به اشباع نظری مصاحبه به عمل آمد. در پایان، مدل نهایی برنامه درسی کارآفرینی اجتماعی در آموزش عالی با ۸۷ عنوان در قالب عناصر ده گانه اکر، طراحی و تدوین شد. داوودی راد، عباس پور و میگون پوری (۱۴۰۰)، در پژوهشی به طراحی و اعتباریابی الگوی کارآفرینی اجتماعی نظام آموزش عالی ایران پرداختند. پژوهش حاضر از طریق روش تحقیق ترکیبی انجام شد. در بخش کیفی پژوهش، از طریق نمونه گیری هدفمند، با ۱۵ نفر از صاحب‌نظران آموزش عالی مصاحبه به عمل آمد. بر این اساس، پرسشنامه‌ای ساخته شد. در بخش کمی پژوهش نیز، از طریق نمونه گیری تصادفی، ۳۸۴ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های شهر تهران انتخاب و پرسشنامه روی آن‌ها اجرا شد. داده‌های پژوهش، در بخش کیفی، با روش نظریه زمینه‌ای؛ و در بخش کمی، از طریق مدل‌یابی معادلات ساختاری تحلیل شد. نتایج نشان داد، عوامل زیرساختی، طراحی و متخصصان برنامه‌ریزی درسی، دانشجو، استاد، عدم آینده‌پژوهی کارآفرینی، اقتصادی، سیاست‌های آموزش عالی، پیامدهای اقتصادی و اجتماعی، مدیریت آموزش عالی، عوامل فرهنگی، اجتماعی و برنامه‌های درسی و کیفیت ناکارآمد، عوامل کارآفرینی اجتماعی نظام آموزش عالی ایران هستند.

هیلیونا و گونگو^۱ (۲۰۲۳)، در پژوهشی به بررسی الگوی آموزش کارآفرینی، یک فرآیند یادگیری چالش‌برانگیز به سمت شایستگی کارآفرینی در آموزش پرداختند. در این تحقیق نیاز معلمان به

کسب صلاحیت حرفه‌ای بر اساس کارآفرینی را در هر سطح حرفه‌ای (دوره آموزشی) مورد سنجش قرار گرفت. یافته‌های حاصل از نظرسنجی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد، با در نظر گرفتن سیاست‌های اروپا در مورد آموزش کارآفرینی، مانند چارچوب صلاحیت کارآفرینی اروپا^۱ و اجرای آن‌ها در بخش آموزشی کشور آلبانی، ۷۵٫۷ درصد از شرکت‌کنندگان این را تأیید کردند، که طراحی مدل آموزش مفاهیم کارآفرینی برای آموزش معلمان ضروری است و سپس آن را باید در برنامه درسی مدرسه گنجانند، به‌ویژه در موضوعات خاص مانند آموزش عملی معلمان در کسب و کارهای موفق و انتقال آن به دانش‌آموزان. ۷۲ درصد از شرکت‌کنندگان اذعان دارند، که نیاز به دانش بیشتر و یک الگوی عملی در مورد آموزش کارآفرینی دارند، ۸۸/۹ درصد از شرکت‌کنندگان اذعان داشتند، که نیاز به دانش بیشتر در مورد آموزش کارآفرینی، ایجاد ارتباطات و ساختارهای همکاری با کسب و کارها و سازمان‌های اجتماعی برای حمایت از برنامه درسی کارآفرینی در مدارس خود، دارند. جوی^۲ (۲۰۲۱)، در پژوهشی به بررسی موانع برنامه درسی کارآفرینی برای تدریس الگوهای توسعه پایدار کارآفرینی طرز فکر دانشجویان آموزش عالی در چین: نقش تعدیل‌کننده جو کارآفرینی در انستیتو پرداخت. با استفاده از طرح پیمایش مقطعی، داده‌ها از ۱۵ مؤسسه آموزش عالی در چین جمع‌آوری شد، نتایج نشان داد که دانشگاه‌ها و توسعه‌دهندگان برنامه‌های کارآفرینی باید به انتخاب الگوهای آموزشی صحیح و ایجاد فضای کارآفرینی حمایتی برای بهینه‌سازی دانش‌آموزان توجه کنند، تا در نتیجه توسعه پایدار خود را ترویج می‌کند، تا از بروز این مانع جلوگیری کنند. الگوهای توسعه پایدار کارآفرین برای برطرف نمودن موانع کارآفرینی شامل: ایجاد انگیزه‌های به کارگیری خلاقیت و ابتکار منتج به کارآفرینی، و بالابردن سطح تفکر انتقادی که منتج به کارآفرینی شود، گزارش داده شد. بل^۳ (۲۰۲۰)، در پژوهشی به بررسی انطباق با مدل سازنده گرایانه برای آموزش کارآفرینی در کلاس درس و رفع موانع آموزش کارآفرینی در کشور چین پرداخت. برای مطالعه چالش‌هایی که دانشجویان چینی هنگام گذراندن دوره کارآفرینی مبتنی بر تجربه سازنده‌گرا با تمرکز بر فرآیند به‌جای محتوا با آن مواجه می‌شوند، هشت گروه از دانشجویان بازرگانی در یک دانشگاه چینی وظیفه توسعه

1 - EntreComp

2 - Cui

3 - Bell

پروژه‌هایی را داشتند، که به جامعه بین‌المللی دانشگاه ارزش افزوده می‌داد. نتایج پژوهش کیفی نشان داد چهار موضوع کلیدی: آشنایی با فرآیند یادگیری ساخت‌گرا، تقویت کارگروهی و پویایی گروه‌های تیمی، پیوند محتوای آموزش داده‌شده به فعالیت‌های عملی و کارآفرینی، و فرآیند بازتابی یادگیری در آموزش ساخت‌گرا، شناسایی شد.

بنابراین با توجه به بررسی پیشینه پژوهش و با توجه به روند توسعه کشورها، به‌خصوص ایران، در ابعاد گوناگون و با تمرکز بر رشد کارآفرینی به‌عنوان رویکردی جهانی در قلمرو آموزش، در این زمینه، به‌خصوص برای معلمان جامعه ما، کاستی‌هایی وجود دارد و تاکنون چارچوب جامعی مبنی بر آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه طراحی نشده است؛ بنابراین در این زمینه، با درک اهمیت موضوع و با توجه به روند توسعه کشور در ابعاد گوناگون ملی و بین‌المللی و رویکردهای جهانی غالب به رشد کارآفرینی در قلمرو و آموزش، ضروری است که چارچوب مدل کارآفرینانه حرفه‌ای معلمان در پرورش قابلیت‌های وجودی آن‌ها و به‌روزرسانی و کسب مهارت‌های روز و حضور فعالانه در جامعه و ارائه خدمات ارزشمند به کلیه ذی‌نفعان کاوش شود و در توجه قرار گیرد. از این رو، پژوهش حاضر، درصدد طراحی مدل بهسازی و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه است. در راستای رسیدن به این هدف کلی، تعیین و شناسایی ابعاد، ملاک‌ها و نشان‌گرهای چارچوب مدل کارآفرینانه حرفه‌ای معلمان در قالب پژوهشی کیفی مورد سنجش قرار گرفته است.

سوال تحقیق

مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه چگونه است؟

روش تحقیق

باتوجه به اینکه هدف پژوهش حاضر طراحی مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه از نظر متخصصان خواهد بود. از رویکرد کیفی و از روش تحلیل مضمون استفاده شده است. برای مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه از سه نوع کدگذاری استفاده شد. این سه نوع عبارت‌اند از ۱) کدگذاری باز بر مبنای مصاحبه انجام شده، ۲) کدگذاری محوری و اصلی و ۳) کدگذاری انتخابی. البته لازم به ذکر است در این پژوهش محقق برای پاسخ به سوال اول تحقیق صرفاً از کدگذاری باز و کدگذاری محوری استفاده نمود. جامعه آماری پژوهش شامل: کلیه اساتید دانشگاه فرهنگیان، دولتی و آزاد شهرکرد(با

شاخص‌های ورودی دارای سابقه بیش از ۱۰ سال کار در حوزه برنامه‌ریزی درسی و کارآفرینی و داشتن مدرک دکتری) با سوابق کارآفرینی (با شاخص‌های ورودی دارای سابقه بیش از ۱۰ سال کار در حوزه برنامه‌ریزی درسی و کارآفرینی و داشتن حداقل مدرک کارشناسی ارشد) می‌باشد. این افراد جهت انجام مصاحبه برای تهیه طراحی مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه مورد مطالعه قرار گرفتند. جهت حجم نمونه و روش نمونه‌گیری، برای بخش کیفی پژوهش، مصاحبه با اساتید دانشگاه فرهنگیان، دولتی و آزاد شهر کرد تا اشباع نظری داده‌ها ادامه یافت که با ۱۵ نفر مصاحبه‌ها در حد اشباع قرار گرفت. جهت انتخاب افراد برای مصاحبه از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد.

ابزار اندازه‌گیری در بخش کیفی، مصاحبه نیمه‌ساختاری است. در این پژوهش از مصاحبه نیمه ساختارمند استفاده شد. این مصاحبه براساس شش عنصر برنامه درسی برخاسته از داده‌های کیفی از قبیل: منطقی، هدف، محتوا، راهبرد آموزشی، مواد آموزشی، و ارزشیابی انجام شد. براساس موارد استخراج شده از مصاحبه، مضامین اصلی در «منطق» شامل: کمک به رشد مهارت‌های دانش‌آموزان، کمک به رشد مهارت‌های معلمان، کمک به رشد جامعه، شناسایی فرصت‌ها؛ (۲) مضامین اصلی در «اهداف» شامل: توسعه دانشی معلمان، رشد مهارت‌های فردی معلمان؛ (۳) مضامین اصلی در «محتوا» شامل: محتوای تنوریک (دانشی)، محتوای مهارتی، محتوای براساس متد جهانی؛ (۴) مضامین اصلی در «راهبردهای آموزشی» شامل: روش مستقیم، روش غیرمستقیم و عملیاتی؛ (۵) مضامین اصلی در «مواد آموزشی» شامل مواد آموزشی؛ و (۶) مضامین اصلی در «ارزشیابی» شامل ارزشیابی، بدست آمد. بر اساس طرح نظام‌مند نظریه داده بنیاد، برای تحلیل داده‌های کیفی گردآوری شده باید وارد مرحله کدگذاری و خلق نظریه شد. کدگذاری انتخابی را به همراه کدگذاری باز و محوری این‌گونه تشریح می‌کنند. براساس کدگذاری انتخابی، نظریه پژوهش درباره طراحی مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه مورد بررسی قرار گرفت. قابلیت اطمینان در داده‌ها: پایایی و صحت و ثبات داده‌ها از طریق بررسی‌های مکرر توسط اساتید، استاد راهنما و مشاور، و واری‌های متقابل و مجدد توسط پژوهشگر انجام شد و مورد تأیید قرار گرفت. روائی محتوایی: مقوله‌های استخراج شده حسب موارد مقتضی با مصاحبه شونده‌گان در میان گذاشته شد و در صورت لزوم نسبت به اصلاح کدها و مقولات و تأیید مجدد و

نهایی آنها اقدام گردید و در نهایت مقوله‌های استخراج شده مورد تایید و بدین ترتیب روائی محتوایی تایید شد.

یافته‌ها

در این پژوهش از مصاحبه نیمه ساختارمند استفاده شد. این مصاحبه براساس شش عنصر برنامه درسی برخاسته از داده‌های کیفی از قبیل: منطق، هدف، محتوا، راهبرد آموزشی، مواد آموزشی، و ارزشیابی انجام شد. براساس موارد استخراج شده از مصاحبه، مضامین اصلی در «منطق» شامل: کمک به رشد مهارت‌های دانش آموزان، کمک به رشد مهارت‌های معلمان، کمک به رشد جامعه، شناسایی فرصت‌ها؛ (۲) مضامین اصلی در «اهداف» شامل: توسعه دانشی معلمان، رشد مهارت‌های فردی معلمان؛ (۳) مضامین اصلی در «محتوا» شامل: محتوای تئوریک (دانشی)، محتوای مهارتی، محتوای براساس متد جهانی؛ (۴) مضامین اصلی در «راهبردهای آموزشی» شامل: روش مستقیم، روش غیرمستقیم و عملیاتی؛ (۵) مضامین اصلی در «مواد آموزشی» شامل مواد آموزشی؛ و (۶) مضامین اصلی در «ارزشیابی» شامل ارزشیابی، به دست آمد.

جدول ۱. توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه گروه نمونه براساس جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۱۱	۷۳/۳
زن	۴	۲۶/۷
مجموع	۱۵	۱۰۰

بنابر اطلاعات جدول بالا، گروه نمونه مردان مورد مطالعه بیشتر از زنان گروه نمونه می‌باشد.

جدول ۲. توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه گروه نمونه براساس سابقه خدمت

سابقه خدمت	فراوانی	درصد
سال ۱۶-۲۰	۳	۲۰

۴۶/۷	۷	۲۱-۲۵ سال
۳۳/۳	۵	بیشتر از ۲۵ سال
۱۰۰	۱۵	مجموع

بنابر اطلاعات جدول ۲، بیشترین فراوانی مربوط به گروه نمونه با سنوات خدمتی ۲۱ تا ۲۵ سال و کمترین مربوط به افراد با سنوات خدمتی بیشتر از ۲۵ سال می باشد. جدول ۳. برخی از کدهای باز استخراج شده از مصاحبه و براساس حوزه اصلی (کدگذاری انتخابی) طراحی مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه

کد مصاحبه شونده	کد گذاری انتخابی	کدهای باز استخراج شده	پاسخ‌های مشترک مصاحبه شوندگان
A1/A2/A3/A4/A5/A6/A7/A8/A9/A10/A11/A12/A13/A14/A15	منطق	- رشد مهارت‌های کارآفرینی دانش آموزان	- آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی موجب می شود تا دانش آموزان نگرش مثبت تری به مدرسه داشته باشند. - موجب می شود تا دانش آموزان در انجام تکالیف رغبت بیشتری داشته باشند. - موجب می شود تا مهارت‌های کارآفرینی دانش آموزان نیز رشد و حول یابد. - موجب می شود تا دانش آموزان به مفهوم کاملتری از کارآفرینی دست یابند.
		- رشد مهارت‌های کارآفرینی معلمان	- آموزش حرفه‌ای معلمان موجب می شود تا استعداد‌های کارآفرینی معلمان کشف شود. - موجب می شود رشد مهارت‌های کارآفرینی معلمان توسعه یابد. - موجب می شود تا معلمان به مفهوم کامل تری از کارآفرینی دست یابند.
		- رشد کارآفرینی در جامعه	- آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی موجب می شود تا استعداد‌های کارآفرینی در جامعه هم بارور شود.

کد مصاحبه شونده	کد گذاری انتخابی	کدهای باز استخراج شده	پاسخ های مشترک مصاحبه شوندگان
			<p>- موجب می شود تا معلمان کسب و کارهای جدیدی در جامعه ایجاد کنند.</p> <p>- موجب می شود تا دانش آموزان آموزش دیده توسط معلمان، کسب و کارهای جدیدی در جامعه ایجاد کنند.</p> <p>- موجب می شود تا آموزش کارآفرینی معلمان به دیگر به دیگر افراد جامعه توسعه یابد.</p>
		<p>-شناسایی فرصت ها و کشف مشاغل جدید براساس کارآفرینی</p>	<p>- آموزش حرفه ای کارآفرینی به معلمان و به دنبال آن آموزش کارآفرینی به دانش آموزان و ورود اینگونه دانش آموزان به بازار کار موجب رشد یادگیری مهارت های کسب و کار و رشد تفکر خلاق براساس کارآفرینی اتفاق خواهد افتاد.</p> <p>- آموزش حرفه ای کارآفرینی به معلمان و به دنبال آن آموزش کارآفرینی به دانش آموزان و ورود اینگونه دانش آموزان به بازار کار موجب ترقی و پیشرفت و اکتشاف مشاغل جدید براساس کارآفرینی می شود.</p> <p>- آموزش حرفه ای کارآفرینی به معلمان و بدنبال آن آموزش کارآفرینی به دانش آموزان و ورود اینگونه دانش آموزان به بازار کار موجب توسعه مشاغل جدید و به دنبال آن کاهش نرخ بیکاری می شود.</p> <p>- آموزش حرفه ای کارآفرینی به معلمان و بدنبال آن آموزش کارآفرینی به دانش آموزان و ورود اینگونه دانش آموزان به بازار کار موجب شناسایی فرصت ها شغلی در جامعه، و ایده پردازی جدیدی براساس فرصت ها شکل می گیرد.</p>
A2/A3/A4/A6/A7/A9/A8/A10/A1	اهداف	<p>-رشد دانش کارآفرینی در بین معلمان</p>	<p>-وقتی آموزش حرفه ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد موجب می شود تا آنان دانش کارآفرینی حرفه ای را یاد بگیرند.</p>

کد مصاحبه شوونده	کد گذاری انتخابی	کدهای باز استخراج شده	پاسخ‌های مشترک مصاحبه شونده‌گان
1/A13/A14/ A15			<p>-وقتی آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد موجب می شود تا آنان دانش کارآفرینی حرفه‌ای را یاد بگیرند.</p> <p>-وقتی آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد موجب می شود تا آنان مفهوم عملیاتی کارآفرینی حرفه‌ای را یاد بگیرند.</p>
		<p>-انتقال دانش کارآفرینی به دانش آموزان</p>	<p>-وقتی آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد موجب می شود تا این دانش به دانش آموزان انتقال داده شود.</p> <p>-وقتی آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد موجب می شود تا دانش آموزان یادگیری خود را در موقعیت‌های جدید توسعه دهند.</p> <p>-وقتی آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد موجب می شود تا دانش آموزان مهارت‌های کارآفرینی را به یکدیگر آموزش دهند.</p>
	<p>-رشد توانمندی و استعدادها کارآفرینی در بین معلمان</p>	<p>-وقتی آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی صورت بگیرد، آن‌ها به توانمندی و استعدادها کارآفرینی خود پی خواهند برد.</p> <p>-استفاده معلمان و دانش آموزان از آموزش حرفه‌ای کارآفرینی در جهت راه اندازی کسب و کار جدید استفاده خواهند کرد.</p>	

کد مصاحبه شونده	کد گذاری انتخابی	کدهای باز استخراج شده	پاسخ‌های مشترک مصاحبه شوندگان
		<p>- رشد مهارت‌های فردی مرتبط با کارآفرینی معلمان</p>	<p>-وقتی نظام آموزش و پرورش، آموزش حرفه‌ای معلمان را براساس رشد کارآفرینی در بین آن‌ها تنظیم کند مهارت‌های زیادی در بین آنان رشد خواهد کرد از جمله:</p> <p>مهارت‌های ریسک پذیری،</p> <p>مهارت‌های تصمیم گیری،</p> <p>مهارت‌های مقابله با ناامیدی،</p> <p>مهارت‌های تحمل ابهام،</p> <p>مهارت‌های تحلیل انتقادی،</p> <p>مهارت‌های حل مسئله،</p> <p>تفکر سیستمی،</p> <p>تیم سازی،</p> <p>مهارت‌های مدیریت زمان،</p> <p>مهارت‌های حل مسأله،</p> <p>مهارت‌های دسترسی به اطلاعات از طریق رایانه</p>
A1/A2/A3/A4/A5/A6/A7/A8/A9/A10/A11/A12/A13/A14/A15	محتوا	<p>-محتوای دانشی مبتنی بر کارآفرینی</p>	<p>-محتوای آموزش کارآفرینی و اطلاعات دانشی برای کسب و کارهای جدید باید متناسب با استانداردهای صلاحیت حرفه‌ای تنظیم شود تا معلمان دانش کاملی کسب کنند</p> <p>- محتوای آموزش کارآفرینی مبتنی بر سواد اطلاعات و ارتباطات مجازی، سواد رسانه‌ای</p> <p>- محتوای دانشی آموزش کارآفرینی مبتنی بر:</p> <p>مفاهیم بنیادی در زمینه کسب و کار و تجارت،</p> <p>درک اصول و مفاهیم اقتصادی پایه،</p> <p>اصول و مبانی پول،</p> <p>انواع کسب و کارها و انواع فعالیت های تجاری،</p> <p>اصول اخلاقی در امور تجاری،</p> <p>آینده پژوهی شغلی براساس کارآفرینی،</p>

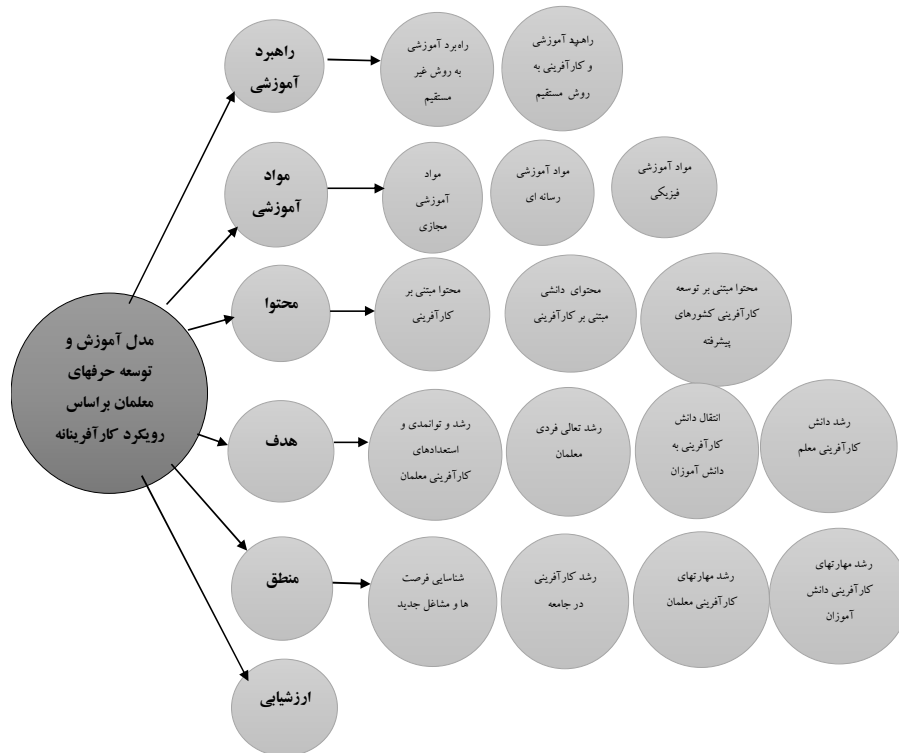
پاسخ‌های مشترک مصاحبه شونده‌گان	کدهای باز استخراج شده	کدگذاری انتخابی	کد مصاحبه شونده
<p>اصول عرضه و تقاضا، ماهیت و چگونگی تحلیل هزینه/ فایده، تحلیل پیامد تخصصی شدن نیروی کار و تقسیم کار بر بهره‌وری، قانون نرخ بازگشت کاهنده و عوامل محدود کننده بازده، روابط بین دولت و دنیای کسب و کار/ تجارت،</p>			
<p>-محتوای مهارتی آموزش کارآفرینی باید متناسب با استانداردهای صلاحیت حرفه‌ای تنظیم شود تا معلمان دانش کاملی کسب کنند</p> <p>- محتوای مهارتی آموزش کارآفرینی مبتنی بر: انواع کسب و کارها و انواع فعالیت های تجاری، اصول عرضه و تقاضا، ماهیت و چگونگی تحلیل هزینه/ فایده، تحلیل پیامد تخصصی شدن نیروی کار و تقسیم کار بر بهره‌وری، قانون نرخ بازگشت کاهنده و عوامل محدود کننده بازده، روابط بین دولت و دنیای کسب و کار/ تجارت، ارزیابی و برآورد پیامد اقدامات دولت بر فعالیت های اقتصادی خطرپذیر و کارآفرینانه، ارزیابی و برآورد عوامل مؤثر بر سوددهی یک کسب و کار و فعالیت تجاری، عوامل مؤثر بر ریسک در یک کسب و کار و فعالیت تجاری، فرادانش کارآفرینی مشتمل بر خلاقیت و نوآوری کاری، حل مسئله و تفکر انتقادی در کار، ارتباطات و همکاری در محیط کاری</p> <p>مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای براساس کارآفرینی،</p>	<p>-محتوای مهارتی مبتنی بر کارآفرینی</p>		

کد مصاحبه شونده	کد گذاری انتخابی	کدهای باز استخراج شده	پاسخ‌های مشترک مصاحبه شوندگان
			انعطاف پذیری و عمل حرفه‌ای براساس کارآفرینی
		- محتوای مبتنی بر توسعه کارآفرینی در کشورهای پیشرفته - باید محتوای که برای آموزش دانشی کارآفرینی تدوین شود که برگرفته از متدهای آموزش کارآفرینی در کشورهای پیشرفته - ترجمه و چاپ آخرین کتاب‌ها و مقالات مرتبط با آموزش کارآفرینی	- باید محتوای که برای آموزش مهارتی کارآفرینی تدوین شود که برگرفته از متدهای آموزش کارآفرینی در کشورهای پیشرفته - ترجمه و چاپ آخرین کتاب‌ها و مقالات مرتبط با آموزش کارآفرینی
A1/A2/A3/ A4/A5/A6/ A8/A9/A10/ A11/A12/A 13/A14	راهدرد آموزشی	- راهبرد آموزش کارآفرینی به روش مستقیم	- راهبرد آموزشی مبنی بر استفاده اساتید دانشگاه بنظر بهتر باشد. - راهبرد آموزشی مبنی بر استفاده از افراد موفق در کارآفرینی برای سخنرانی استفاده نمود - برای آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی باید از روشهای مستقیم و غیرمستقیم استفاده نمود. - راهبرد آموزشی مبنی بر استفاده از روشهای مستقیم: کارگاه آموزشی کارآفرینی، روش آموزشی مبنی بر اجرای سمینار، روش آموزشی مبنی بر مصاحبه، روش آموزشی مبنی بر سخنرانی، آموزش از طریق حل مسائل سخنرانی.
		- راهبرد آموزش کارآفرینی به روش غیرمستقیم و عملیاتی	- راهبرد آموزشی مبنی بر استفاده از غیرمستقیم: روش آموزشی مبنی بر ملاقات با کارآفرینان، روش آموزشی مبنی بر حضور در دنیای واقعی مبتنی بر موقعیت کنونی،

کد مصاحبه شونده	کد گذاری انتخابی	کدهای باز استخراج شده	پاسخ‌های مشترک مصاحبه شونده‌گان
			روش آموزشی مبنی بر تبادلات بین فردی و بحث و گفتگو، روش آموزشی مبنی بر شبیه سازی کامپیوتری، روش آموزشی مبنی بر پروژه‌های تحقیقاتی در شرکت‌های کارآفرین، روش آموزشی مبنی بر مأموریت کوتاه مدت در شرکت‌های کارآفرین، روش آموزشی مبنی بر تأسیس انجمن‌های کارآفرینی برای معلمان، روش آموزشی مبنی بر برگزاری اردوهای کارآفرینی.
A1/A3/A4/ A5/A7/A9/ A10A11/A1 2/A13/A14/ A15	مواد آموزشی	-مواد آموزشی فیزیکی برای آموزش کارآفرینی	مواد آموزشی فیزیکی برای آموزش حرفه ای معلمان براساس کارآفرینی می تواند از طریق: تدوین کتاب درسی مبتنی بر آموزش کارآفرینی، جزوات کاربردی تدوین شده مبتنی بر آموزش کارآفرینی، مواد آموزشی مبنی بر استفاده از تحقیقات جدید،
		- مواد آموزشی رسانه‌ای برای آموزش کارآفرینی	مواد آموزشی رسانه‌ای برای آموزش حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی می تواند از طریق: مواد آموزشی مبنی بر استفاده از نمایشگاه کارآفرینی آموزش کارآفرینی با استفاده از فوق برنامه، استفاده از برنامه‌های صدا و سیما، تهیه فیلم و اسلاید مبتنی بر آموزش کارآفرینی،
		-مواد آموزشی مجازی برای آموزش کارآفرینی	مواد آموزشی مجازی برای آموزش حرفه ای معلمان براساس کارآفرینی می تواند از طریق: آموزش کارآفرینی با استفاده از اینترنتی و نرم افزارهای آموزشی، آموزش کارآفرینی با استفاده از بانک های اطلاعاتی.

کد مصاحبه شونده	کد گذاری انتخابی	کدهای باز استخراج شده	پاسخ‌های مشترک مصاحبه شوندگان
A1/A2/A3/A4/A5/A7/A9/A10A11/A12/A13/A14/A15	ارزشیابی	-ارزشیابی	ارزشیابی آموزش کارآفرینی که به معلمان داده می‌شود می-تواند از طرق موارد: ایجاد چالش کارآفرینی برای ارزشیابی آموزش کارآفرینی، محیط مشخص و سازماندهی شده برای ارزشیابی آموزش کارآفرینی، مشاهده عملکرد برای ارزشیابی آموزش کارآفرینی استفاده از چک لیست برای ارزشیابی آموزش کارآفرینی ارزشیابی از طریق حل مسائل

جدول بالا، کدهای باز استخراج شده از مصاحبه و براساس حوزه اصلی (کد گذاری انتخابی) طراحی مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه را نشان می‌دهد، که براساس شش عنصر برنامه درسی برخاسته از داده‌های کیفی شامل: منطق، هدف، محتوا، راهبرد آموزشی، مواد آموزشی، و ارزشیابی بوده و مدل حاصله از مصاحبه، در حوزه اصلی «منطق» شامل: رشد مهارت‌های کارآفرینی دانش آموزان، کمک به جامعه، رشد مهارت‌های کارآفرینی معلمان، رشد کارآفرینی در جامعه، شناسایی فرصت‌ها و کشف مشاغل جدید براساس کارآفرینی؛ حوزه اصلی در «اهداف» شامل: رشد دانش کارآفرینی در بین معلمان، انتقال دانش کارآفرینی به دانش آموزان، رشد توانمندی و استعدادها کارآفرینی در بین معلمان، رشد مهارت‌های فردی مرتبط با کارآفرینی معلمان؛ حوزه اصلی در «محتوا» شامل: محتوای دانشی مبتنی بر کارآفرینی، محتوای مهارتی مبتنی بر کارآفرینی، محتوای مبتنی بر توسعه کارآفرینی در کشورهای پیشرفته؛ حوزه اصلی در «راهبردهای آموزشی» شامل: راهبرد آموزش کارآفرینی به روش مستقیم و راهبرد آموزش کارآفرینی بوده است.

شکل ۱. مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش در مورد مدل آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه نشان داد، بر اساس شش عنصر برنامه درسی برخاسته از داده‌های کیفی شامل: منطق، هدف، محتوا، راهبرد آموزشی، مواد آموزشی، و ارزشیابی بوده و مدل حاصله از مصاحبه، در حوزه اصلی «منطق» شامل: رشد مهارت‌های کارآفرینی دانش‌آموزان، کمک به جامعه، رشد مهارت‌های کارآفرینی معلمان، رشد کارآفرینی در جامعه، شناسایی فرصت‌ها و کشف مشاغل جدید بر اساس کارآفرینی؛ حوزه اصلی در «اهداف» شامل: رشد دانش کارآفرینی در بین معلمان، انتقال دانش کارآفرینی به دانش‌آموزان، رشد توانمندی و استعدادهاى کارآفرینی در بین معلمان، رشد مهارت‌های فردی مرتبط با

کارآفرینی معلمان؛ حوزه اصلی در «محتوا» شامل: محتوای دانشی مبتنی بر کارآفرینی، محتوای مهارتی مبتنی بر کارآفرینی، محتوای مبتنی بر توسعه کارآفرینی در کشورهای پیشرفته؛ حوزه اصلی در «راهبردهای آموزشی» شامل: راهبرد آموزش کارآفرینی به روش مستقیم، راهبرد آموزش کارآفرینی به روش غیرمستقیم و عملیاتی؛ حوزه اصلی در «مواد آموزشی» شامل: مواد آموزشی فیزیکی برای آموزش کارآفرینی، مواد آموزشی رسانه‌ای برای آموزش کارآفرینی، مواد آموزشی مجازی برای آموزش کارآفرینی؛ و حوزه اصلی در «ارزشیابی» شامل: ارزشیابی، بدست آمد.

یافته‌های پژوهش حاضر در راستا با یافته‌های پژوهش عبداللهی، سادین، نوه ابراهیم و عباسیان (۱۴۰۱)، کشاورزی، جاودانی و بدخشان (۱۴۰۰)، مرادیان، سلیمی و جهانیان (۱۳۹۹)، کمالی، سیف نراقی و نادری (۱۳۹۹)، اوکسانین (۲۰۲۴)^۱، یانگ^۲ (۲۰۲۴)، هلیونا و گونگو^۳ (۲۰۲۳)، چوی^۴ (۲۰۲۱) و بل^۵ (۲۰۲۰)، قرار دارد. در پژوهش عبداللهی و همکاران (۱۴۰۱) در مدل بالندگی حرفه‌ای اعضاء هیئت علمی در دانشگاه فرهنگیان به نقش مهارت‌های آموزشی اعضاء هیئت علمی، در تحقیق کشاورزی و همکاران (۱۴۰۰)، در مدل شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان کارآفرین چهار مضمون شایستگی‌های شخصیتی، تدریس، اجتماعی و حرفه‌ای، در مطالعه مرادیان و همکاران (۱۳۹۹)، در مدل توسعه کارآفرینی آموزشی در نظام آموزش عالی به نقش محتوای درسی و توانایی آموزشی اساتید، در پژوهش کمالی و همکاران (۱۳۹۹)، در طراحی مدل درس کارآفرینی آموزشی چهار عنصر هدف، محتوی، روش تدریس و روش ارزشیابی را برای برنامه درسی کارآفرینی، در تحقیق هلیونا و گونگو (۲۰۲۳)، در الگوی آموزش کارآفرینی تأکید بر نقش مهارت‌های آموزشی معلمان، در مطالعه چوی (۲۰۲۱)، در مدل برنامه درسی کارآفرینی تأکید بر نقش رشد مهارت‌های حرفه‌ای کارآفرینی اساتید، در پژوهش بل (۲۰۲۰)، در مدل سازنده‌گرایانه برای آموزش کارآفرینی بر نقش محتوای درسی، تأکید شده است.

در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان گفت، نحوه شکل‌گیری و ثمربخشی آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه، روش‌ها و شیوه‌های خاصی مبتنی بر کمک به رشد

1- Oksanen
2. Yang
3 - Heliona & Cungu
4- Cui
5- Bell

مهارت‌های دانش آموزان، کمک به رشد مهارت‌های معلمان، استفاده از محتوای دانشی غنی، محتوای مهارتی کاربردی براساس متد جهانی را می‌طلبد که بر پایه‌ها و ارزش‌های ویژه‌ای استوار شده باشد. مجموعه این روش‌ها و باورها را می‌توان یک فرهنگ تلقی کرد که در واقع، فرآیند کارآفرینی در بطن خود فرهنگ خاصی را نهفته دارد. فرهنگ کارآفرینانه فرهنگی است که در آن جست‌وجوگری، تکاپو و تلاش مستمر و بی‌وقفه برای رسیدن به کمال اساس آن را تشکیل می‌دهد و نیازمند داشتن مهارت‌های دانشی و عملیاتی خاصی است که طبق نتایج پژوهش حاضر مانند: اطلاعات دانشی و زمینه‌ای در دنیای کسب و کار، انواع کسب و کارها و انواع فعالیت‌های تجاری، مهارت در استفاده از فنون تحلیل فرصت‌های اقتصادی و ترکیب برنامه‌های عملیاتی، مهارت راه اندازی و کنترل مؤثر کسب و کار، مهارت‌های ارتباط اینترنتی با منابع اقتصادی، می‌باشد. در فرهنگ کارآفرینانه، تصور و خیال، برتر از دانش است؛ فرهنگی که در آن خلاقیت به سیستم فراشناختی ذهن و کنترل آن می‌انجامد و این در سایه رشد حرفه‌ای معلمان امکان‌پذیر است که نیازمند کامل شدن مهارت‌های دانشی و عملی کارآفرینی آن‌ها است.

در تبیینی دیگر، مدیران نظام آموزش و پرورش باید بپذیرند که وارد مرحله سوم از حیات شده‌اند و دیگر وظایف و کارکردهای آن‌ها از دو وظیفه سنتی یعنی آموزش و پژوهش فراتر رفته و در این مقطع ضرورتاً باید کارآفرینی را در رأس کارهای خود قرار دهند و نداشتن تفکر حرفه‌ای نسبت به توسعه کارآفرینی در مدارس محسوب می‌شود. به این منظور آن‌ها باید با تدوین چشم‌انداز کارآفرینی، تحولات جدیدی را در نظام آموزش و پرورش بوجود آورند تا هم معلمان و هم دانش‌آموزان به سمت کارآفرینی پیش روند، رسالت و مأموریت جدید را نهادینه و مدارس را به سوی کارآفرین شدن پیش ببرند. برای این کار از فناوری‌های نوین اطلاعاتی استفاده و کارآفرینی را در سیاست‌های خود تلفیق کنند و با دید و نگاه کارآفرینانه به توسعه حرفه معلمان براساس کارآفرینی بپردازند، و باید در آموزش حرفه‌ای معلمان یک منطق علمی و دانشی، اهداف درسی مبتنی بر خلاقیت و ابتکار، محتوای درسی دانشی و عملیاتی مبتنی بر آموزش کارآفرینی، راهبردهای آموزشی مستقیم و غیرمستقیم، مواد آموزشی مناسب و تجهیزات به روز، و ارزشیابی عینی، اجراء شود، تا بدین ترتیب مدل کارآفرینی در توسعه حرفه‌ای معلمان بخوبی پیاده‌سازی شود.

خلاقیت و کارآفرینی در آموزش و پرورش، محصول مستقیم کیفیت برنامه‌ها، روش‌ها، فعالیت‌ها و فرآیندهای یاددهی-یادگیری است و همان‌قدر که گسترش کمی برای تصمیم آموزش و پرورش و فراهم آوری زمینه رشد استعدادها ضروری است، توجه و تأکید بر کیفیت نیز برای بروز و پرورش خلاقیت‌ها و کارآفرینی در بین معلمان نیز حیاتی است. آموزش معلمان در دوره‌های ضمن خدمت بدون کیفیت، آموزشی سطحی و غیراثربخش است که اهداف عمیق و اصلی آموزشی از جمله پرورش خلاقیت و کارآفرینی معلمان و دانش‌آموزان را محقق نخواهد کرد و طراحی این مدل در پژوهش حاضر، به مسئولین وزارت آموزش و پرورش این آگاهی را داده که برای آموزش و توسعه حرفه‌ای معلمان بر اساس رویکرد کارآفرینانه باید برنامه‌ای براساس شش عنصر برنامه درسی منطقی، هدف، محتوا، راهبرد آموزشی، مواد آموزشی و ارزشیابی انجام بگیرد و عنصر منطقی نشان‌دهنده این است، که با توسعه حرفه‌ای معلمان براساس کارآفرینی، بسترهای رشد مهارت‌های آن‌ها، دانش‌آموزان و ترویج کارآفرینی در جامعه فراهم خواهد شد و افراد جامعه با تشخیص فرصت‌ها، از ابتکار و خلاقیت بیشتری در توسعه شغلی استفاده خواهند نمود، آنچنان که در تحقیق هیلونا و گونگو (۲۰۲۳)، پیاده‌سازی الگوی آموزش کارآفرینی را مبتنی بر آموزش مهارت‌های عملی و تئوری کارآفرینی در بین معلمان دانسته و به این نتیجه رسیدند که با آموزش حرفه‌ای معلمان است، که می‌توان کارآفرینی را در بین دانش‌آموزان و سایر افراد جامعه توسعه و ترویج داد.

تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول می‌باشد، لذا نویسندگان مقاله از معاونت پژوهشی دانشگاه و کلیه افرادی که در انجام رساله ما را یاری کردند، تقدیر و تشکر می‌نمایند.

منابع

حسینی، فاطمه. علی‌عسگری، مجید. قلناش، عباس و احدیگی، فاطمه. (۱۴۰۱). طراحی و اعتباربخشی مدل برنامه درسی کارآفرینی اجتماعی در آموزش عالی ایران. **فصلنامه پژوهش در نظام‌های آموزشی**، ۸ (۴): ۱۷۴-۱۴۵.

داوودی راد، دانیال. عباس پور، عباس و میگون پوری، محمدرضا. (۱۴۰۰). طراحی و اعتباریابی الگوی کارآفرینی اجتماعی نظام آموزش عالی ایران. **فصلنامه پژوهش در نظام‌های آموزشی**، ۷ (۲): ۳۳-۵۰.

عبداللهی، بیژن. سادین، علی‌اکبر. نوه‌ابراهیم، عبدالرحیم. و عباسیان، حسین. (۱۴۰۱). طراحی مدل بالندگی حرفه‌ای اعضای هیئت علمی در دانشگاه فرهنگیان با رویکرد داده بنیاد و پارادایم آمیخته اکتشافی. **مدیریت بر آموزش سازمان‌ها**، ۱۱(۳)، ۸۳-۴۱.

کشاوری، فهیمه. جاودانی، محمد و بدخشان، مجید. (۱۴۰۰). طراحی چارچوب شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان کارآفرین. **نوآوری‌های آموزشی**، ۲۰(۴): ۵۴-۳۵.

کمالی، ندا. سیف نراقی، مریم و نادری، عزت‌اله. (۱۳۹۹). طراحی الگوی درس کارآفرینی در دوره کارشناسی آموزش ابتدایی مبتنی بر ویژگی‌های ذهنی- روانی کارآفرینان آموزشی. **فصلنامه توسعه آموزش جندی شاپور**، ۱۱(۱): ۹۰-۷۸.

مرادیان، پریسا. سلیمی، مهتاب و جهانیان، رمضان. (۱۳۹۹). شناسایی عوامل توسعه کارآفرینی آموزشی در نظام آموزش عالی. **فصلنامه علمی آموزش علوم دریایی**، ۵(۳): ۱۵۱.

Acton, R. (2019). Mapping the evaluation of problem-oriented pedagogies in higher education: A systematic literature review. **Education Sciences**, 9(4): 1-15.

Akpan, O.E. (2021). Entrepreneurship Studies Education in Tertiary Institutions in Nigeria: Theories and Practices. **International Journal of Vocational and Technical Education Research**.

Banha, F., Luís, S. C., & Adão, F. (2022). Entrepreneurship Education: A Systematic Literature Review and Identification of an Existing Gap in the Field. **Education Sciences**, 12: 336.

Bell, R. (2020). Adapting to constructivist approaches to entrepreneurship education in the Chinese classroom. **Stud. High. Educ.**, 45, 1694-1710.

Chyekoh, H. (2019) Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics: A study of Hongkong MBA Students. **Journal of managerial psychology**. 11(3), 12-25.

Colombelli, A., Loccisano, M., Panelli, A., Orazio, A. Pennisi, M., & Francesco, S. (2022). Entrepreneurship Education: The Effects of Challenge-Based Learning on the Entrepreneurial Mindset of University Students. **Administrative Sciences**, 12: 10.

Cui, J. (2021). The Impact of Entrepreneurship Curriculum with Teaching Models on Sustainable Development of Entrepreneurial Mindset among Higher Education Students in China: **The Moderating Role of the Entrepreneurial Climate at the Institution. Sustainability**, 13, 7950.

Delgado Kloos, C.D., Alario-Hoyos, C., Morales, M., Rocacl, H.R., Jerez, O.; Perez-Sanagustin, M.; Kotorov, I.; Fernandez, S.A.R.; Oliva-Cordova, L.M.; & Solarte, M. (2021). PROF-XXI: **Teaching and Learning Centers to Support the 21st Century Professor**. In Proceedings of the 2021 World Engineering Education Forum/Global Engineering Deans Council, WEEF-GEDC 2021, Madrid, Spain, 15-18 November 2021; IEEE: **Piscataway**, NJ, USA, 2021; pp. 448-455.

Ferreira, J., Fayolle, A., & Ratten, V. (2018). Entrepreneurial universities: **Collaboration, education and policies**. London: Routledge, ISBN 9781786432452.

- Grigg, R., Healey-Benson, F., Israel, H., McCallum, E., & Oksanen, L. (2024). Chapter 6: Reflecting on the potential of EntreCompEdu to stimulate teachers' **entrepreneurial thinking and activity**.
- Guerrero, M., Urbano, D., & Gajón, E. (2020). Entrepreneurial university ecosystems and graduates' career patterns: Do entrepreneurship education programmes and university business incubators matter? **Journal of Management Development**, 39(5), 753–775. <https://doi.org/10.1108/JMD-10-2019-0439>
- Hägg, G., & Gabrielsson, J. (2019). **A systematic literature review of the evolution of pedagogy in entrepreneurial education**.
- Heliona, M., & Cungu, J. (2023). Entrepreneurship Education, a Challenging Learning Process towards Entrepreneurial Competence in Education. **Administrative Sciences**, 13:22.
- Hero, L. M. (2018). Innovation tournament as a multidisciplinary activity system to promote the development of innovation competence. **Ammattikasvatuksen aikakauskirja**, 19(4), 8-31.
- Jeou-Shyan, H., Han-Liang, H., Horng, H.L. Hsiao, C.H. Liu, S.F. & Chou, K. (2021). Learning innovative entrepreneurship: Developing an influential curriculum for undergraduate hospitality students. **Journal of Hospitality**, 29.
- Jerez Yáñez, Ó., Aranda Cáceres, R., Corvalán Canessa, F., González Rojas, L., & Ramos Torres, A. (2019). A teaching accompaniment and development model: Possibilities and challenges for teaching and learning centers. **International Journal Acad. Dev.** 2019, 24, 204–208.
- Kim, S., Raza, M., Seidman, E. (2019). Improving 21-st century teaching skills: The key to effective 21-century learners. **Research in Comparative and International Education**, 14(1), 99-117.
- Mei, W. & Symaco, L. (2020). University-wide entrepreneurship education in China's higher education institutions: Issues and challenges. **Stud. High. Educ.** 4, 1–17.
- Shahin, M. (2021). The impact of a STEM-based entrepreneurship program on the entrepreneurial intention of secondary school female students. **International Entrepreneurship and Management Journal**, <https://doi.org/10.1007/s11365-020-00713>
- UNESCO. (2015). Transforming technical and vocational education and training: building skills for work and life [Paper presentation]. **Third International Congress on Technical and Vocational Education and Training**, Shanghai, China.
- Wu, W., Wang, H., & Wu, Y. J. (2020). Internal and external networks, and incubatees' performance in dynamic environments: entrepreneurial learning's mediating effect. **The Journal of Technology Transfer**, 46(6): 1707-1733.
- Yuan, C. H., & Wu, Y. J. (2020). Mobile instant messaging or face-to-face? Group interactions in cooperative simulations. **Computers in Human Behavior**, 113: 134-155.

Designing the teacher training and professional development model based on the entrepreneurial approach

Quarterly Journal of Educational Leadership
& Administration
Islamic Azad University Garmsar Branch
Vol.18, No 1, Spring 2024, No.67

Designing the teacher training and professional development model based on the entrepreneurial approach Ghasem Bamiri¹, Mohsen Dibaei Saber², Seyfollah Fazlollahi Qomshi³

Abstract:

purpose: The purpose of the present study was to formulate a model of professional education and development of teachers based on an entrepreneurial approach.

Method: The current research uses a mixed exploratory approach in two qualitative and quantitative phases, in which the qualitative part of the theme analysis method and in the quantitative part of descriptive survey analysis are used. The statistical population includes all the professors of Farhangian University, State University, Azad Shahrekord, and the sample size was saturated by interviewing 15 people. The measurement tool was a semi-structured interview. Thematic analysis was used to analyze the data based on the grand theory approach.

Results: The findings showed that, based on six curriculum elements derived from qualitative data, including: logic, purpose, content, educational strategy, educational materials, and evaluation, and the model resulting from the interview, in the main area of "logic" includes: helping to Developing students' skills, helping to develop teachers' skills, helping society, identifying opportunities; The main area in "goals" includes: knowledge development of teachers, development of teachers' individual skills; The main area in "content" includes: theoretical (knowledge) content, skill content, content based on the global method.

Conclusion: creativity and entrepreneurship in education is a direct product of the quality of programs, methods, activities and teaching-learning processes and as much as quantitative expansion is necessary for the decision of education and upbringing and providing the basis for the development of talents. attention and emphasis on quality is also vital for the emergence and cultivation of creativity and entrepreneurship among teachers.

Keywords: training, professional development of teachers, entrepreneurial approach, educational strategies.

¹ - Ph.D. student of Educational Management, Department of Educational Management, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.

² - Associate Professor, Department of Educational Management and Planning, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.

³ - Associate Professor, Department of Educational Sciences, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.